

Izbaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejema ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K

3/4 . . . 10 "

1/2 . . . 5 "

Za Nemčijo K 10.00. — Za Ameriko in inozemstvo K 20. — Posamične številke stanejo 10 vin. „SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriškem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštah zvez“. Na naročila brez doposlano naročilne se ne oziramo.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici,

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

V. K.:

VSEUČILIŠČE V TRST!

Spomenica slovenski javnosti.

(Dalje.)

Sledeča absolutistična doba Slovencev ni bila nikjer prijazna, kako bi jim naj bila koristila v Trstu? Do l. 1861 se je tržaško italijanstvo utrdilo, postalo je močno. Od tega leta pa štejemo ustavni razvoj države, obenem naš narodni razvoj. Od tega leta naprej se prične polagoma vzbujati tudi tržaški Slovenec. To se pravi: Pričenja se ustavljanje asimilaciji. Sožitje obeh narodov do tega leta je bilo »vita patriarchale«, odslej pa boj. S trenutkom, ko se Slovenec ne asimilira več, postane kolonizator, tujec, pritepenec, »calato«.

»Prirodni proces« urbanizma, dotoka z dežele v mesto, ki ga je Gumplovicz tako izborno razložil, se v Trstu odigrava kar najčisteje. Slovenija teži v Trst, prejšnja asimilacija je končana, v Trstu raste ugledna slovenska manjšina, ki je že danes »največje slovensko mesto« z okrog 70.000 rojaki.

Uradna statistika, ki nam ni bila nikdar prijazna in ki tudi letos ni še vkljub nam v prilogi izvršeni reviziji pokazala prave številne moči tržaškega Slovenstva, vseeno tudi potrjuje mojo gorenjo trditev. Sploh se pa opazuje dotok Slovencev na jug, v Primorje. Trst je le žarišče tega dotoka.

V Trstu z okolico je bilo (navedene so okrogle številke):

Leta	Slovencev		Lahov		Nemcev		drugih	
	absolutno	v odstotkih	absolutno	v odstotkih	absolutno	v odstotkih	absolutno	v odstotkih
1846	25.000		46.000		8.000			
1851	27.000	29-71	51.000	57	12.000	13-29*		
1880	26.000	21-79						
1890	27.000	20-7		73-9		5-2		
1900	24.000	16-35		77-4		5-9	Hrvatov	
1910	56.000	29-8	118.000	62-3	11.000	6-2	2.100	1-5

Vendar smo iz gori omenjenega vzroka še nepravilno prešteti. V resnici nas je (morda všteti Hrvat), kakor že omenjeno, okroglo 70.000.

Kako je Trst in vse Primorje poskočilo ravno zadnje desetletje, izpoznamo tudi primerjaje ga s prejšnjimi štetji v l. 1890 in 1900. V devetdesetih letih se je prebivalstvo Primorja pomnožilo za 73%, do l. 1900 za 88%, a do l. 1910 za 182%, dočim je znašal povprečni avstrijski prirastek tega desetletja 909% in je Nižji Avstriji všteti Dunaj prirastlo 139%, Koroški 75%, Kranjski pa le 33%. Goriško-Gradiščanska je pridobila za 124% (proti 44% in 57% prejšnjih štetij), Istra za 169% (proti 88% in 86%). Prirastek Trsta s teritorijem pa je poskočil od 87% oz. 134% na 285%! Ugotovljeno je veliko priseljevanje v Istro, naravnost ogromno v Trst. Izseljevanje iz slovenskega dela Goriške (zlasti iz Gor) je ustavljeno. Prej za 1% pasivne Gore kažejo sedaj 44% prirastka, torej vkljub prirastku Slovencev v mešanem ozemlju še večji prirastek, nego Kranjska. To so med drugim tudi dobre posledice bolnijske železnice. Za Trst pa vidimo — neglede na nepravilnosti štetja v l. 1880, 1890 in 1900 — padanje našega števila vsled asimilacije, za zadnje razdobje pa neprestan pritok in rast našega števila. Saj je pokazalo to že prvo, po tržaškem mestu provedeno »uradno« štetje, ki je (pred revizijo!) pokazalo rast našega števila (od 1635% ali 24000 v l. 1900 na 195% ali 36000 v l. 1910).

Statistike poklicev nimam pri roki, niti mi ni znana. Sodin pa, da pripada izmed 70.000 tržaških Slovencev okrog 25.000 (t. j. 343%) srednjim slojem. K tej cenitvi

* Vsekakor previsoko število! Podatki iz: J. Mačkovšek, Statistika Slovencev, izpopolnjeni, kolkor se je objavil izsledok štetja 1910 po listih. Uradnega izkaza še na dan, ko to sestavljam, nimam pri roki.

me privaja poleg poznanja razmer ritem razvoja od kmetije k industriji. Vivante pravi prav: »Prvi in glavni vzrok za takozvano slovensko invazijo je napredujoče izpreminjanje Slovencev iz agrarnega v agrarno-industrijski narod,« ter navaja za l. 1890—1900 tudi statistične podatke, po katerih se je kmečki sloj na Kranjskem pomnožil le za 036%, v Trstu pa, kjer ga tvorijo izključno le Slovenci, je vkljub njihovu prirastku padel za 364%; to znači, da se je ta sloj vsaj od daleč začel industrializirati.* Res, da je pri tem upadku treba upoštevati silovito izseljevanje, ki požre v desetletju 7—8% naroda ali 65% narodovega prirastka. Toda v izpremembi tiči vendarle velik del selitve iz dežele v mesto, zlasti v Trst. Kesenje bo pa tudi treba organizatorično obrniti izseljeniški tok od Amerike in Porenke na to točko, kar se da napraviti izključno le z industrijo, podjetništvom, trgovino in denarstvom. To vse so pa oni predpogoji, katere rabimo — seve razvite in urejene — za industrializacijo svojega naroda, za njegovo gospodarsko osamosvoje, in notranjo kolonizacijo.

Zato je tržaška trgovina za to vprašanje posebnega pomena. Tu ni mesta, da bi se bavili podrobno s tem predmetom; kdor se zanima zanj, — in vreden je pazljivega študija! — naj si ogleda poročila tržaške trgovsko-obrtnice; takemu poročilu za l. 1910 povzamemo tudi nekaj podatkov za splošno sliko ogromnosti in važnosti te luke.

Promet Trsta po morju (v 1000 q):

Uvažuje se		Izvažuje se	
iz Anglije	7.800	v Anglijo	183
„ Nemčije	237	„ Nemčijo	49
„ Avstro-Ogrske	2.078	„ Avstrijo	1.239
„ Zed. Držav	1.073	„ Italijo	1.965
„ Italije	1.578	„ Zed. Države	1.134

Promet Trsta po železnicah (v 1000 q)

Uvažuje se		Izvažuje se	
iz Avstr.-Ogr. (z Bosno)	10.821	v Avstro-Ogrsko	9.060
„ Nemčije	305	„ Nemčijo	1.092
„ Italije	177	„ Italijo	396

Posebni jugoslovanski pridelki so v prvi vrsti les, zelenjava in živila. Pri prirodnem bogastvu še deviške Dalmacije, Bosne, Hercegovine, po industrializaciji Slovenije bi se utegnile pomnožiti vrste jugoslovanskih produktov, količina pa bi se postotila. In kedo naj industrializira domovino? Mari naj skrbi univerza s am o za uradnike?

Oglejmo si poglobitni slovenski pridelok:

Na Kranjskem so zavzemali gozdovi l. 1890. 442.309 ha ali 44% površine cele dežele. Les, ki gre preko Trsta v inozemstvo, gre večinoma iz slovenskih dežel Kranjsko, Primorsko, Južno Štajersko. (Tirolska in Koroška izvažata večino čez Pontebo). Slovenske pokrajine so pri tem navezane na Trst, ker leži le-ta pred Italijo, glavno odjemalko našega lesa.

Tržaški promet z lesom je znašal v 1000 q

	Po morju		Po železnici		Skupaj	
	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz	uvoz	izvoz
l. 1909	121	3028	2186	62	2260	2085
l. 1910	101	1821	2086	56	2187	1880

vrednost uvoza l. 1910 pa je znašala 2064 milijonov K in vrednost izvoza 1698 milijonov K! To je le en sam primer.

* Te podatke je Vivante povzel iz neobjavljenega dela o Slovenih, katero je spisal zopet dr. H. Tuma.

Skupna slika tržaškega izvoza in uvoza v 1000 q pa je ta-le:

V letu	Uvoz			Izvoz		
	po morju	po železnici	skupaj	po morju	po železnici	skupaj
1880—1889 (povpr.)	5.603	0.47	12.076	6.650	3.231	9.881
1890—1899	8.680	6.440	15.120	6.202	5.307	11.509
1900	11.300	8.800	20.220	7.68	6.891	14.600
1901	15.112	9.066	24.178	7.402	8.646	16.048
1908	20.147	10.528	30.685	7.673	9.942	17.615
1910	19.839	11.336	31.175	8.711	10.750	19.468

Da se izpozna velikanski napredek Trsta, primerjajmo ga le z velikimi in uglednimi lukami drugih držav. Tako je znašala kubična vsebina ladij, ki so pristale v naslednjih lukah, (v 1000 tonah):

	l. 1905	l. 1909	prirastek v odstotkih
Hamburk	10.380	12.134	17-3%
Anverza	9.900	10.940	20-6%
Marsilja	7.824	9.143	16-9%
Trst	3.002	4.008	35-5%
Amsterdam	2.066	2.486	20%
Benetke	1.721	2.191	27%

Izmed 6 navedenih velikih luk stoji Trst absolutno na 4. mestu, po odstotku prirastka pa na prvem, in se da izračunati, kedaj bi, pri enaki rasti, dosegel svoje prednike. Velikost prometa ilustrira tudi statistika voženja na kratki električni železnici Trst-Opče. Vozilo se je

l. 1902	50.697 ljudi
1905	314.055
1908	332.382
1910	407.578

Čez Trst se je l. 1910 izselilo v Sev. Ameriko 14.931, v Južno Ameriko pa 6.172 izseljencev. Med njimi je bilo tudi 3.639 Rusov, kar kaže, da imamo zveze celo z evropskim iztokom. Leta 1909 je obiskalo Trst 72.160 tujcev, l. 1910 pa 74.022, pri čemur so šteti le oni, ki so se nastanili v hotelih!

To so vsekakor ogromne številke, ki govore glasno, tako glasno, da bi bilo res žalostno, če bi Slovenci ne slišali teh besed, ali če bi jih ne razumeli.

Ogledajmo si še tržaško denarstvo. To je pretežno v slovenskih rokah. L. 1886 je dal Mihael Vošnjak iniciativo za ustanovitev »Tržaške hranilnice in posojilnice«, ki se je ustanovila 1891. Postala je temelj slovenskemu razvoju v Trstu. L. 1892 je znašal njen promet 152.994 K, vloge 39.230 K, čisti dobiček 311 K. L. 1900 pa: Promet 5.902.001 K, vloge 1.543.690 K, čisti dobiček 14.994 K. L. 1909: Promet 20.410.926 K, vloge 9.775.262 K, posojila 7.893.483 K, čisti dobiček 61.243 K, rezervni zaklad 382.026 K, število zadruženikov pa 5155, njih velika večina so mali štedilci.*

Malemu obrtniku je namenjena »Trgovsko-obrtna zadruga«, ustanovljena l. 1907. Njen promet se je v kratki dobi do l. 1910 povspel od 1.274.584 K na 6.914.217 K, vloge od 238.738 K na 935.687 K, posojila od 200.648 K na 1.198.183 K, čisti dobiček od 1071 K na 12.965 K. Povrh tega italijanska veletrgovina nima nobene odporne moči več, marveč se umika pritisku s severa, zlasti Nemcu, ki je našel v bančnem poslu tudi svojega konkurenta Čeha. Veletrgovina je pa že v rokah Nemca iz Rajha.

(Dalje prih.)

* Podatke o denarstvu sem povzel članku: Dr. B. V.: Wirtschaftliche Beziehungen zwischen Cechen und Slovenen, (Čechische Revue, juli 1910). Članek govori skoraj izključno o Primorju.

VABILO KONCERTOMA

ki se vršita
v soboto, dne 10. avgusta
in v nedeljo 11. avgusta
v Bratinovi dvorani v Ajdovščini.

SODELUJETA:
Josip Rijavec, glasbeni akademik in Anton Neffat, klavir.

VSPORED KONCERTA

v soboto, dne 10. avgusta točno ob 8¹/₂ uri zvečer:

1. a) St. Premerl: „Sonatina“ (klavir).
- b) Fr. Gerbič: „Romance“ (klavir).
2. a) J. Ravnik: „Vasovalec“.
- b) W. A. Mozart: Arija Tamina iz opere: „Čarobna piščal“.
- c) A. Lajovic: „Ah, take prešla mi je mladost...“ (z ruskim besedilom).

ODMOR.

3. a) Fr. Chopin: „Nocturno“ (klavir).
- b) J. Ravnik: „Moment“ (klavir).
4. a) A. Lajovic: „Jaz pa vem“.
- b) A. Lajovic: „Serenada“.
- c) G. Puccini: Arija Rudolfa iz opere „Bohème“.
- d) J. Prochazka: „Zvezde zarjajo“.

CENE: Stojišče 50 vin.; sedeži I. vrste 2-50 K, II. vrste 1-50 K; III. vrste 1 K.

VSPORED KONCERTA

v nedeljo, dne 11. avgusta točno ob 5. uri pop.:

1. a) Fr. Schubert: „Scherzo iz prve sonate“ (klavir).
- b) P. I. Čajkovskij: „Chanson triste“ (klavir).
2. a) Os. Dev.: „Vzdih“.
- b) I. pl. Zajc: Arija iz opere „Lizinka“.
- c) B. Ipavec: „Pozabil sem mnogokaj deklet...“.

ODMOR.

3. a) Fr. Chopin: „Nocturno“ (klavir).
- b) J. Ravnik: „Moment“ (klavir).
4. a) A. Lajovic: „Zavela je roža“.
- b) p. H. Sattner: Pesem angelja iz oratorija „Assumptio“.
- c) W. A. Mozart: Arija Fernanda iz opere „Così fan tutte“.
- d) G. Puccini: Arija Rudolfa iz opere „Bohème“.

CENE: Stojišče 30 vin., sedeži I. vrste 2 K, II. vrste 1 K, III. vrste 80 vin.

Prosimo, da v dvorani pred in med koncertom nikdo ne puši.

Srbska naredna avtonomija obustavljena.

III.

Avtonomija, ki so jo uživali Srbi na Ogrskem in Hrvatskem celo vrsto vekov, je bila zasnovana na načelu, da je Srb, kjerkoli prebiva v večjem številu in zmore snovati svoje cerkvene občine, upravičen uživati ugodnosti, ki jih nudi lastna uprava šolskih in cerkvenih zadev. Srbska narodna avtonomija ni bila morebiti omejena samo na izvestno okrožje, temveč kjerkoli v teželah krone sv. Štefana so se Srbi naselili, snovali so si svoje cerkvene srenje. Do Bukimpešte segajo srbske naselbine in edna izmed šesterih biskupij zove se še celo budimska. Najsilnejše njih postojanke so v Zomboru in v Veliki Kikindi, pa tudi v okolici Temešvara so Srbi dovolj močni. Njih literarno središče je pa Novi sad, cerkveno in politično središče so Srjemski Karlovci, kjer stoluje patriarh in kjer zaseda narodni sabor.

Ogrski Srbi nimajo svojega zaokroženega narodnega ozemlja, kjer bi bilo vse ednojezično, temveč oni so pomešani z drugimi narodnostmi, med katerimi pa zavzemajo, kar se tiče blagostanja, edno prvih mest. Srbske naselbine segajo do osrčja Ogrske, Segedin, mesto o katerem je rekel Košut, da je najbolj domorodno in njemu najzvestejše je ono mesto, ki nekako zaključuje na severu srbsko ozemlje. Kako brdo mora biti za Madžare, ko vidijo, da srbski jezik sega tja do rodovitnega Alfölda, kjer je pravo središče madžarstva. Ne pozabljajmo, da bivajo Srbi na narodovitejši zemlji Ogrske. Nikjer ni zemlja plodovitejša, nikjer

se ne razprostirajo zlata žitna polja bolj v širne daljave ko v srbskem Banatu.

Zanimiva je razlika med mestoma, kakoršna so Subotica in Zombor. Subotica napravlja popolnoma vtis naših obmejnih mest, ki so v rokah Nemcev ali Italijanov. V Subotici je na zunaj vse madžarsko, ni videti nobenega srbskega napisu. Kljub temu pa govori skoraj vsak srbsko. Nagovoriti moremo v mestu kogar koli in v svesti si moremo biti, da nam bo odgovoril srbsko. V Subotici, skoraj na polovici poti od hrvatske meje v Pešto, vidimo, kako daleč sega srbo-hrvatsko jezikovno ozemlje. V ogrskem mestu, kakor je Subotica, je pač vidno, kako je madžarstvo dalo svojim obmejnim mestom nekaj umeten značaj strogo madžarskega mesta — pobeljeni grobovi. Kako površno je nametano to madžarstvo, je najbolje videti v Zomboru. To mesto dela vtis, kakor bi tudi bili Madžari v pretežni večini. V restavraciji gledajo preziralno, kadar se gost poslužuje srbskega jezika, v kavarni ni skoraj nobenih srbskih listov, ampak sami madžarski in dunajski. Na javnih trgih stojijo nedavno odkriti spomeniki posebnih prijateljev cesarstva in dinastije, kakor Rakodcaja in drugih »junakov« iz leta 1849. Pa kako se moramo čuditi, ko izvemo, da imajo Srbi skoraj večino v mestnem svetu in na županijski skupščini. Za mestnega župana je izvoljen oni, ki ga favorizirajo Srbi. Pravzaprav bi moral biti Srb župan, pa vlada bi ga nikdar ne potrdila.

Znano je, da so Srbi v gospodarskem oziru mnogo sposobnejši živelj in da je srbski srednji stan mnogo bogatejši ko hrvatski. Srb ima ono gospodarsko žilo, ki očitvidno manjka Hrvatom. Dobro razvito kreditno združništvo in bančno gospodarstvo je med ogrskimi Srbi jako razširjeno. Ogrski Srbi so povprečno premožnejši ko Madžari in vsled gmoetnega

blagostanja je tudi njih politični položaj soliden in dosti krepek. Velika razlika je med njimi in drugimi ogrskimi narodnostmi. Dočim so vsi drugi slovanski in neslovanski narodi Ogrske brez kulturnih in socialnih tradicij, predstavljajo Srbi nekak višji narodni tip. Oni niso narod drugega reda, ampak ponosni so lahko, da so oni bili v nedavni preteklosti vodniki onemu srbskemu plemenu, ki si je snovalo onstran na jugu svojo državo. Danes seve so nekoliko potisnjeni v ozadje, kajti borba za narodno samoohranbo zahteva mnogo žrtev. Srbi zavzemajo nasproti madžarstvu mnogo mirnejše stališče ko druge narodnosti na Ogrskem in temu je pač treba iskati vzrok v prvi vrsti v tem, da jim je bil doslej zajamčen svoboden razvoj šolstva.

Ljudske in srednje šole ogrskih Srbov imajo že svojo lepo, stoletno zgodovino. V Karlovcih je srbski gimnazij že od l. 1793., v Novem sadu je bila osnovana srednja šola nekoliko let kasneje. Zomborsko srbsko učiteljske praznuje letos svojo stoletnico. Vidimo torej, da je pri ogrskih Srbih narodno šolstvo od nekdaj domačeno. Ogrskim Srbom se ni bilo treba boriti za vsako mrvice na šolskem polju kakor Slovincem. Imeli so od nekdaj svoje učne knjige za srednje šole in pouk se je mogel od samega začetka vršiti na podlagi matrinega jezika.

Srbska narodna avtonomija je namenjena enemu milijonu ljudi, toliko je namreč Srbov po ogrski statistiki v deželah krone sv. Štefana. Vprašajmo se sedaj na koncu, ali bo imel ves trud Madžarov, streti silo srbske avtonomije, kaj uspeha. Madžari morejo siloma oktroirati srbskemu saboru volilni red, ki bo protidemokratski, morejo doseči, da bo v njem zasedalo nekaj Madžarov, pa težko, da bodo ti uspehi trajni za madžarsko stvar. Srbi so gospodarsko presilni, imajo presilno oporo v svojih rojakih v kraljestvu, nadalje imajo svoj premožen srednji stan in konečno jim je lasten silen političen temperament, ki je ves drugi ko oni zaspanih švabskih šalobard. Tudi ni mogoče ogrski vladi skratka konfiscirati one milione srbskega narodnega in cerkvenega premoženja, ki se je nakopičilo telkom stoletji in s katerim se vzdržujejo šole in druge verske institucije.

Uspeh najnovjšega koraka ogrske vlade bo le, da ji vstanejo le še novi hujši nasprotniki in sovražniki. Na ta način se obenem zastruplja ozračje naše zunanje politike na Balkanu.

»Kavalirski« narod, Madžari, so izgubili prijateljstvo vse prosvetljene Evrope. Še celo avstrijski Nemci so se spametovali in obrnili Madžarom hrbet. Kdo jim pa še ostane zvest? Najbrže edinele še naši Italijančki. Ti so neumni dovolj in imajo smisla in simpatij za junaštva raznih Košutov.

Biser

- med vseni žitnimi kavami je -
Franckova Perl-rž.

Vsak požirek iz škodelice potrjuje premoč te fine kakovosti.

K vsaki žitni kavi pa je, da se doseže v resnici poln okus in lepa okusna barva, treba pridj-ti malo porcije

pravega zagrebskega Franckovega
pridatka za kavo.

Obe vrsti dobite se v vsaki špec trgovini

Družba sv. Cirila in Metoda.

Ciril Metodova podružnica na Volčjdragi se iskreno zahvaljuje vse rodoljubnim gospem, gospicam in gospodom za požrtvovalno sodelovanje pri društveni veselici in tomboli dne 14. t. m. Hvala lepa tudi vsem p. n. darovalkam in darovalcem vin in peciva iz Volčjedrage, Renč, Vogrskega, Gradišča, Bukovice, Bilj, Prvačine in Dornberga; vsem gg. pevcem društev iz Renč, Vogrskega, Gradišča in Bukovice za sodelovanje in obilno udeležbo; hvala vsem udeležnikom iz mesta in okolice, ki so povzročili tako lep izid te prireditve na korist naše nepotrebne šolske družbe, ki dobi kljub dvakratnemu neugodnemu vremenu nov kamen v

znesku 200 K v svoj obrambeni sklad. Čast tudi cenjeni prvaški godbi I. oddetek, ki je v polno zadovoljstvo vseh udeležnikov zaostila svoji nalogi, kar naj li služi v priporočilo drugim bratskim društvom. Zahvaljujemo se tudi gg. dr. E. Dereani-ju zdravniku in I. Saksidu, c. kr. izvršbarju v Gorici, gospici Samokec iz Gorice in gospodu Petrovčiču Francu na Volčjdragi, ki so darovali vsak 10 K v družbine lepe namene: »Slovenske otroke v slovenske šole tudi v narodno ogroženih krajih«. Priporoča se za nadaljno naklonjenost. Na Volčjdragi, dne 5. avgusta 1912. Odbor.

Domače vesti.

Kot že javljeno, priredi glasbeni akademik tenorist Josip Rijavec v Ajdovščini dva koncerta in sicer v soboto 10. in v nedeljo 11. avg. Vrline tega nadarjenega pevca so znane in je le odobravitelj njegovo misel, nuditi tudi širšim slojem na deželi glasbenih užitek. Iz prebogatega vsporeda, ki obsega bisere slovenske starejše in moderne pesmi, moramo omeniti arije iz dveh Mozartovih oper in veliko arijo iz Puccinijeve »Bohème«, čije izredni višini je kos le pevec, ki z lahkoto obvlada visoki c. Pri koncertu sodeluje mladi, nadarjeni pianist Anton Neffat, ki nastopi tudi samostojno z nekaterimi klavirskimi skladbami. Izbral si je vspored z izključno slovanskimi skladbami, med temi so tri izvorne slovenske. — Pričakovati je, da se udeležje koncerta tudi glasboljubni Goričani, posebno ker je železniška zveza jako ugodna.

Šola za šivilje v »Šolskem Domu«. — »Wiener Zeitung« priobčuje odredbo trgovskega ministerstva, ki določa, da so spričevala oddelka za šivilje v Šol. Domu v Gorici enakoveljavna s spričevali ženskih obrtnih šol.

»Matica Slovenska« je sklenila, v svojem »Letopisu« za 1912. priobčiti inserate slovenskih in slovanskih tvrdk. »Letopis« se tiska v 4500 izvodih in pride v roke najimovitejšim in najinteligentnejšim krogom našega naroda.

Če izvzamemo koleadar »Družbe sv. Mohorja«, se po številu eksemplarjev nobena slovenska publikacija ne more meriti z našim »Letopisom«.

Vljudno Vas vabimo, da inserirate, ter pričakujemo čim preje cenjeni odgovor.

Cena za celo inserirano stran »Letopisa« znaša 60 K, za polovico strani 30 K in za četrtino sorazmerno. — »Matica Slovenska« v Ljubljani.

Program XXIV. glavne skupščine Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev dne 10., 11. in 12. avgusta 1912 v Celju. I. V soboto, dne 10. avgusta. 1. Ob 10. uri dopoldne seja upravnega odbora v »Narodnem domu«. 2. Ob 1¹/₂ uri popoldne zborovanje delegacije v »Narodnem domu«. 3. Ob 8. uri zvečer Zavezin večer v veliki dvorani »Narodnega doma« z mišnim vsporedom. Vstopnina za učiteljstvo po 1 K.

II. V nedeljo, dne 11. avgusta. 1. Ob 9. uri dopoldne: Glavno zborovanje v veliki dvorani »Narodnega doma« po dnevnem redu, ki ga določa Zavezina delegacija. 2. Ob 1. uri popoldne banket v restavracijskih prostorih »Narodnega doma«.

III. V ponedeljek, dne 12. avgusta. Izlet v Savinjske planine. Tura se določa po dogovoru v Celju.

Za glavno zborovanje so zglašene sledeče teme: 1. Jan Jacques Rousseau kot človek in pedagog. Poročevalec dr. Ivan Lah. 2. Naš položaj in šolstvo. Poročevalec Karel Kveder, učitelj v Št. Juriju ob j. ž. 3. Stalno nameščenje okrajnih šolskih nadzornikov. Poročevalec Melchior Rismal, učitelj v Rajhenburgu.

Kip pesnika A. Aškercu, modeliran po akademiknem kiparju g. prof. Repiču, je razstavljen v izložnem oknu papirne trgovine na Starem trgu g. Hinko Sevar-ja v Ljubljani. De'o hvali mojstra! Med dosedaj po naših kiparjih podarjenimi umotvori te stroke zavzema Aškercu gotovo prvo mesto. Izraz pesnikovega obličja je tako izborno pogojen, in to po občeji sodbi, da se mora kipu priznati popolna življenjska podobnost. Odtiski tega kipa se naročajo pri galanterijski tvrdki: Hinko Sevar — Ljubljana Stari trg 32.

ker se vsprejemajo naročila za vsak kipi po 10 K. Velikost kipa znaša 40 cm višine in 20 cm širine. Ker stane razmnožitev mnogo žrtev in je le majhno število dolo-
 nih kipov za to izredno nizko ceno — pozivljajo se častilci in društva, da se zglasijo čimprej ter nabavijo ta cenen umotvor!

Društvo »Dijška kuhinja v Gorici« bo sprejemalo letos dijake gorških sred-
 njih sol na hrano. Kdor bi želel biti spre-
 jet začetkom leta, naj pošlje prošnjo, na-
 slovljeno na društvo in opremljeno s po-
 trebnimi dokumenti (pri novih zadnje
 spričevalo; pri onih, ki žele hrano brez-
 plačno ali po znižani ceni, tudi ubožno
 spričevalo) g. ravnatelju Fr. Strnadu, sta-
 nujočemu v Gorici Via Leopardi, do kon-
 ca avgusta. Na kasnejše prošnje se ne bo
 oziralo.

Gimnazijo hočejo imeti v Trzinu. —
 Trziški občinski svet je izrekel željo, naj
 bi se ustanovila v Trzinu gimnazija, se-
 veča laška. Obrnejo se v tem pogledu do
 poslancev, ki naj bi izposlovali Trzinu la-
 ško gimnazijo.

Goriški magistrat. — Povišali so tak-
 se na trgu v Gorici. Okoličani, ki prina-
 jajo in pravažajo pridelke v mesto, mo-
 gajo plačevati od 1. avgusta dalje večje
 pristojbine. »Corriere« se trudi prepričati
 javnost, kakoda so zadovoljni s povišanim
 tem taksi kmetje, ki spadajo pod mestno
 občino, samo »quei di Vertoiba« godrnja-
 jo in se protivijo. — O, ta »Corriere«, ka-
 ko se je zopet zlagal! Naj stopi njega po-
 ročevalec ali poročevalka v Podturen, pa
 bodo slišali glas ljudstva, ki je povsem
 nasproten glasu »Corriera«. Podturnom
 zabavljajo laški kmetje in kmetice radi
 povišanja takse s krepkimi besedami, ki
 bi donele jako neprijetno v uho magistrat-
 tove kličke, ako bi jih slišala. Naš magi-
 strat ne zna drugega nego višati davke in
 pristojbine; ker bodo plačevali kmetje
 večje takse, bodo pa pridelki dražji in tudi
 mleko se podraži. Tako dela magistrat
 draginjo meščanstvu mesto da bi jo od-
 pravljali! — Vodovod počiva, nič se ne
 čuje več ne o Hjublju ne o sklenjenem po-
 možnem vodovodu iz Strače, magistrat
 počiva in spi pri vodovodnem vprašanju,
 samo za višanje davkov in za povečeva-
 nje draginje ne spi! — Te dni že zopet
 manjka voda in zopet smo čuli ukaz
 z magistrata, da morajo biti dovodi po-
 noči zaprti. Prav je, da so tudi drugi, slo-
 venski in nemški listi beležili zopetno po-
 manjkanje vode v Gorici. To je pravi
 škandal to vodovodno vprašanje v Gorici.
 Že zdavnej bi imelo mesto lahko dober
 vodovod, če bi bila mestna uprava kaj
 vredna, tako pa, kakor kaže, še prihodnji
 rod v Gorici ne bo imel vode — ako se
 tačas ne izvrši korenita prememba na
 magistratu v prid meščanstvu!

Laške dirke v Gorici prepovedane.
 — »Audax Podistico Italiano« je hotel pri-
 rediti v Velodromu dirko na dneve 11. in
 25. t. m. Razna društva, tudi iz Italije, so
 naznanila prihod. Politična oblast je pri-
 reditev prepovedala z ozirom na javni
 mir in red.

Gledališka predstava v Prvačini. —
 Telovadno društvo »Sokol« v Prvačini
 vrzori s sodelovanjem dramatičnega
 odseka za Trst in Primorje iz Trsta v
 nedeljo 11. avgusta 1912. v »Sokolskem
 Domu« v Prvačini Charleyovo teto, bur-
 ko v dveh dejanjih. (Spisal Thomas
 Brandon.) Po igri ples. Pri igri in plesu
 sodeluje domača Sokolska godba. Zače-
 tek ob 4. uri pop. Vstopnina: Sedeži I. K
 1'20, II. 80 vin., galerija 80 vin., stojšča
 50 vin. Na zdar! Odbor.

**Podružnica Zveze jugoslovanskih že-
 leznicarjev v Divači** priredi v nedeljo 11.
 t. m. javen shod v gostilni pri g. Magajni.
 Shod bo popoldne ob 4. Po shodu bo ve-
 selica.

Smrt v morskem kopalšču. — V
 Gradežu so dobili kakih 50 m proč od
 brega v morju truplo dijaka Ivana Faber
 Dunaja. Našli so truplo popoldne ob
 1/2. Faber je star 17 let pa je za svoja
 leta nenavadno razvit. Kakor nam poroča
 neki kopalščnik, je Faber opeljan onega
 dne obilo jedel (voda dela apetit), po ko-
 silu pa je želel takoj v morje; najbrže ga
 je zvalilo valovito morje, ker je boj z va-
 mi nekaj jako prijetnega. Zadelo ga je
 nap na srce.

Soler Vittori, ki je vodil Ciardijev
 avtomobil, kateri je zadel v vlak železnice

Červinjan-Belvedere, se nahaja v Villi Vi-
 centini nevarno bolan. Vittori je v sodni
 preiskavi radi nesreče.

Kolesarsko društvo »Solkan« priredi
 v nedeljo 11. t. m. veliko veselico in tom-
 bolo; na vsopredu je tudi polževa dirka,
 dirka na sročalu, dirka v vrečah, javni
 ples. Tombola bo ob 5 1/2 pop.

Kako je močan, je kazal v Černovče-
 vi gostilni na Pokopališki cesti v Gorici
 neki Anton Pavlin; vzdignil je zaboj s 25
 litri piva ter ga držal pokonci. Kar je zgu-
 bil moč in zaboj je padel ter ga poškodo-
 val na glavi in po trebuhu. Sedaj Pavlin
 umira v bolnišnici.

V Ozeljanu na Veliki Otavi bo v ne-
 deljo 11. t. m. javen ples. Sviral bo od-
 delek Sokolske godbe iz Prvačine. Pri-
 četek ob 4. pop.

Sokolski vestnik.

XVII. izkaz

daril za Sokolski dom v Gorici.

G. Lucijan Kovačič, Sv. Lucija	4 K
Brat A. Škodnik nabral	3 » 40
G. Anton Cigoj, vinotržec v Go- rici, daroval sodček vina, za ka- terega se je izkupilo na Sokolovi majnikovi veselici čistega	32 » 48
Zvon sv. Marka prizvonil	2 » —
Brat A. Škodnik nabral v družbi z drugimi	4 » —
Prispevki deležnikov za majnik	117 » —
» » » junij	69 » —
» » » julij	67 » —

skupaj 258 K 88
 prišteti dohodki XVII. izkaza 3139 » 13

znaša sklad koncem julija 1912. 3438 K 01

Kot novi deležniki so pristopili: Gg.
 Rudolf Batič, neimenovan (vplačal 25 K),
 P. Gruden, Alojzij Križnič.

Vsem Sokolovim dobrotnikom se naj-
 prisrčneje zahvaljuje odsek.

Sokolski zlet na Bledu, dne 15. av-
 gusta. Spored: Prihod telovadcev in te-
 lovadk s prvimi vlaki zjutraj; takoj po
 prihodu izkušnje za popoldanski nastop.
 Prihod drugih članov in gostov z dopol-
 danskimi vlaki. Ob pol 12. dopoldne: zbi-
 ranje in izprevod pred Blejskim domom.
 Ob 12. izprevod in pozdrav. Popoldne ob
 pol 5. na telovadišču (za šolo) javna tek-
 vadba. Spored: 1. Proste vaje članic Tr-
 žaške sokolske župe. 2. Proste vaje čla-
 nov za III. slovenski vsesokolski zlet v
 Ljubljani 1. 1913. 3. Rajalne in proste
 vaje članic Sokola v Kranju. 4. Telovadba
 članskih vrst na orodju. 5. Proste vaje
 članic za VI. vsesokolski zlet v Pragi. 6.
 Izbrane vrste članstva na orodju. 7. Pro-
 sta vaje članic za III. zlet v Ljubljani. —
 Žensko telovadno društvo v Ljubljani. 8.
 Hkratne vaje in skupine na 5 bradljah.
 Vstopnina k telovadbi: a) sedeži na tri-
 buni K 4, b) sedeži ob tribuni K 2, c) sto-
 jišče pred tribuno K 1, č) stojšče K 60. Po
 javni telovadbi velika ljudska veselica.
 Vstopnina 60 vin. Pri prireditvah sodelu-
 jeta sl. Slovenska filharmonija v Ljubljani
 in sl. godba požarne hrambe v Kranju.
 G. S. Ž. je založila za Blejski zlet posebne
 razglednice, komad po 12 vin. Bratska
 društva imajo pri naročitvi najmanj 100
 komadov in proti naprej vposlanemu pla-
 čilu 20% popusta. — Navadno kosilo K
 1'20.

Goriška kolesarska zveza.

Kolesarsko društvo »Gorica« v Go-
 rici se udeleži v nedeljo dne 11. avgusta
 t. l. veselice bratskega kolesarskega dru-
 štva »Solkan« v Solkanu. — Zbirališče
 kavarna Central. — Odhod točno ob 3.
 uri popoldne. — Povratek poljubno. —
 Rednik: Joško Sirk. — Gg. člani so na-
 prošeni, da se izleta pchnoštevilno ude-
 leže. — Zdravo! — Predsedstvo.

Politični pregled.

Naša poslanska zbornica bo sklicana
 najbrže v drugi polovici septembra.

Turčija. — V Carignadu vlada mir.
 Po ulicah hodijo redarji, orožniki in vo-
 jaki. Mladoturki hočejo neodvisno vlado.
 — Častniki v Solunu zahtevajo od sultana

strogo kazen za one častnike, ki so po-
 begnili k ustašem. — Obsedno stanje je
 razglašeno nad Smirno, Solunom in Ad-
 rianopolisom. — Iz Soluna poročajo, da
 so Albanci opustili pogajanja s posebno
 turško komisijo ter da korakajo proti
 Ueskibu. Tam hočejo proglašiti avtono-
 mijo.

Masakriranja Bolgarov v Macedoniji
 se vedno ponavljajo. Bolgarski minist-
 ski kabinet je imel posvetovanje o politič-
 nem položaju. Potem pa se je tudi vr-
 šila seja nekaterih politikov, v kateri se
 je sklenilo, da se zopet ustanovi bivši ma-
 cedonski komite, ki se takoj zveže z bol-
 garskimi četaši v Macedoniji.

Med Turčijo in Črnogoro je prišlo do
 ostrega spora radi bojev ob meji v zad-
 njem času med Črnogorci in Turki. Tur-
 ški poslanik zapušča Cetinje in Črnagora
 mobilizira; pričakovati je nadaljevanja
 bojev ali celo vojne!

Atentator Kovacs. — Sodnijski zdrav-
 niki so izjavili, da je poslanec Julij Ko-
 vacs, ki se vsled atentata na grofa Tizzo
 v ogrski poslanski zbornici nahaja v pre-
 iskovalnem zaporu, storil svoje dejanje v
 skrajnem razburjenju, tako, da ne nosi
 zanj nobene odgovornosti. Preiskovalni
 sodnik je na to odredil, da se Kovacs iz-
 pusti iz zapora. Državno pravdnitvo pa
 zahteva, da se izid zdravnikov prouči.

Vojna med Turčijo in Italijo.

Zuaro

so Italijani zavzeli in so tako sedaj go-
 spodarji celega tripolitanskega obrežja.

Mirovna pogajanja med Italijo in Turčijo?

Petrograjskemu dopisniku lista »Köl-
 nische Zeitung« potrjujejo v ruskem mi-
 nisterstvu zunanjih zadev, da se vrše v
 Curihu pogajanja med turškimi in itali-
 janskimi diplomati, ki so bila kratek čas
 prekinjena, sedaj pa se zopet nadaljujejo.
 Pogajanja baje vodi italijanski poslanik v
 Petrogradu. Pobudo za zopetna pogajanja
 je dala baje sedaj popustljivejša Turčija.

Razne vesti.

Narodna omladina v Istri, hrvatska
 in slovenska, bo imela svoje letošnje zbo-
 rovanje v Opatiji dne 11. t. m.

10.000 strank v jedni hiši. — Iz New-
 jorka poročajo, da gradijo tam poslopje
 Woolworth, ki bo največja zgradba Ame-
 rike. Noč in dan dela 1500 delavcev. Po-
 slopje mora biti dograjeno 1. januarja
 1913. Temeljni kamen so položili 15. no-
 cembra 1910. Gradba bo torej trajala ne-
 kaj nad 2 leti. Skupnih stroškov je
 14.000.000 dolarjev (okoli 90 milijonov K).
 V poslopiju bo stanovanj za 10.000 strank.
 — Tako poroča korespondenca »Atlas«.

**Koliko pošljejo Italijani iz Amerike
 denarja v Italijo?** — Kakor je razvidno iz
 poročila italijanskega finančnega minist-
 terstva, so poslali iz Zedinjenih držav tam
 bivajoči Italijani tekom zadnjih treh let v
 domovino v skupnem znesku 220 milijo-
 nov dolarjev. Samo med fiskalnim letom,
 ki je skončalo z junijem 1910 so obogatili
 Italijani v Ameriki depozite italijanskih
 poštnih hranilnic za skoro 40 milijonov
 dolarjev. Jednak če ne še večji znesek je
 dobila Banca di Napoli in drugi denarni
 zavodi. Italija ima delavskega prebival-
 stva preveč, zato se izseluje; ker pa tako
 pridno zalaga domovino z denarjem,
 umevno država ne otežkuje izselje-
 vanja.

Telefonska poročila preko morja. —
 Znani iznajditelj monsignor Cerebotani,
 ki prebiva v Monakovem, je iznašel pri-
 pravo, s katero bo mogoče govoriti v ne-
 izmerne daljave popolnoma razločno. Z
 novim aparatom bo mogoče prenašati po-
 ročila tudi preko morja. Iznajditelj je krstil
 novi aparat »fonotor«.

Najboljudenejša mesta. — Izmed vseh
 svetovnih mest ima London največ pre-
 bivalcev, namreč 7.540.000. Na drugem
 mestu je Novi Jork s 4.770.000 prebivalci.
 V Evropi je torej največje mesto na svetu.
 Za Novim Jorkom sledi Pariz, kjer je
 3.850.000 ljudi, potem Berlin, ki šteje
 3.430.000 prebivalcev, Čikago ima

2.190.000 ljudi, Tokio 2.190.000 in Dunaj
 2.030.000 prebivalcev. Izmed evropskih
 velemest je torej naša prestolnica na če-
 rtrem mestu. Za Dunajem sledi v Evropi
 Peterburg z 1.870.000, Moskva z 1.468.000,
 Carigrad z 1.200.000, Hamburg z 902.000
 prebivalci.

Na kozah je obolel na Dunaju neki
 mehanik, prišedši iz Carigrada. Zdrav-
 stvena oblast je ukrenila vse potrebno, da
 bi se nalezljiva bolezen ne razširila.

Vseučiliški profesor zblaznel. — Pro-
 fesor češke univerze dr. Emanuel Tyrš,
 star 46 let, je hipoma zblaznel in skočil
 iz svojega stanovanja v drugem nadstrop-
 ju na ulico, kjer je obležal težko poškodo-
 van. Par ur pozneje, ko so ga pripeljali
 v bolnišnico, je umrl.

Strašen požar v Petrogradu. Palača
 Petra Velikega z zgodovinskimi spomenki
 zgorela. — V Petrogradu je zgorel Pe-
 trovski Ostrov. Takega požara že 50 let
 niso videli. Požar je nehote povzročil neki
 delavec, ki je na lesenem sladišču, ko je
 kadil, vrgel proč vžigalico. Goreti so pri-
 čele lesene hiše. Gasilo je zamaj 30 par-
 nih brizgaln. Šele, ko je pričelo tudi 15
 parnikov gasiti, so omejili požar. Najbolj
 škoda je poletne palača Petra Velikega,
 lesene zgradbe, kjer je zgorelo veliko re-
 likvij in lastnoročnih del Petra Velikega.
 Zgorelo je tudi več vojašnic. Neki vojak,
 ki je stal na straži, je zgorel, ker svojega
 mesta ni hotel zapustiti, dasi je gorela na
 njem obleka. Zgorela je tudi neka mati s
 sedmimi otroci. Škoda znaša 3 milijone
 rublje v.

Trije avstrijski mornarji, ki kričijo
 »Abbasso l' Austria, Evviva la guerra Tri-
 politana!« — V soboto se je zgodilo v Pu-
 lju nekaj izrednega, nekaj simptomatič-
 nega. Ob 9. uri zvečer je bil koncert; ob-
 činstva polno. Kar naenkrat se je čul iz
 množice krik: Abbasso l' Austria, Evviva
 la guerra Tripolitana. Policija je prišla
 one, ki so tako zaklicali, in bili so to trije
 avstrijski mornarji: Bosso, Ilich, Catali-
 nich. Vojaška patrolja jih je spravila v za-
 pore.

Okradena podoba Matere božje. —
 7. t. m. med 12 in 1 popoldne so neznani
 lopovi odnesli vse dragulje s podobe Ma-
 tere božje v župni cerkvi Sv. Jakoba v
 Trstu. — O lopovih ni nikakega sledu.

Morski pes v miljskem zalivu. — Po-
 vejnik parnika »Egle« Tehničnega zavo-
 da je videl v miljskem zalivu morskega
 psa, dolgega okoli 4 metre. O tem so bila
 obveščena vsa kopaljšča.

Daže na 4. strani.

Nanut & Bregant

autorizovana stavbena tvrdka
 v Gorici

ulica Adelaide Ristori šte. 5
 se priporočata p. n. občinstvu za vsa
 stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne
 načrte, proračune in kolavdacije po
 najnižjih cenah.

Slovanske igralne karte
 prodaja trgovina
A. Gabršček
 v Trgovskem Domu

1. Primorka, 36 listkov K 1'—
2. " " " " " 1'50
3. Slava " " " " " 0'80

Primorka madomešča laške
 »tressette«.

Slava madomešča piké ecc.
 Slovanski tarok K 2'20. (Vsaka
 karta tarokova ima po dve sliki iz
 slovanskega življenja).

Karte so zdaj zares dovršeno
 izdelane. Ni več nikakega opravi-
 čenega razloga, da bi se jih Slo-
 venci ne posluževali. — Dolžnost
 naša je, izpodrinuti tuje izdelke.

»Madame André«. — V Trstu je bila otvorila svoj čas salon za hiromancijo in metanje kart neka prefrigana sleparka. Po listih je bila reklama za ta salon in ženski svet, ki je lahkovoren do skrajne meje, je zahajal k njej v obilnem številu; pa ne iz nižjih slojev, marveč iz boljnjih. Zdravila je svoje klientinje in napovedovala srečo, pri tem pa izvajala iz njih denar in dragocenosti. Nabrala je obilo denarja; ko je pa začela policija se zanimati za njo, jo je madame André popihala kdo ve kam. Med oškodovanimi damami je bila tudi Tržačanka Danekerjeva, odnesla ji je bila madame draguljev v veliki vrednosti.

Gospa Danekerjeva se nahaja sedaj na Lidu v Benetkah. Ko je šla zvečer na šetnjo med elegantni svet, je zapazila pri neki mizici ob poti sedeti 3 osebe: starejšo damo, mlajšo in nekega gospoda, vsi fino, elegantno oblečeni. Gospa Danekerjeva jih gleda; kar jej zasvita v glavi in spozna v starejši dami »madame André«. Planila je na njo kot jastreba na svoj plen, jo zagrabila in zahtevala od nje dragocenosti, katere joj je madame pobrala. Nastal je velik škandal. Prvotno se je »madame« indignirano branila, potem pa dala gospej dragulje, ki jih je imela na sebi, in nekaj denarja jej je ponudila s prošnjo, naj molči. Ali Danekerjeva ni molčala in »madame André« se nahaja v Benetkah pod ključem.

Proces proti Jukiću.

(Dalje.)

Zaslišan je bil nato policijski koncipist **Kopša**, ki je izjavil, da je našel Jukića, ko je prišel v urad zvezanega na rokah in nogah, kar pa popolnoma odgovarja policijskim predpisom. Jukić je sam bil z glavo ob zid in se je sploh vedel zelo renitentno. Pred.: Ali se vam je zdel Jukić normalen? Priča: V splošnem da! Bil je precej miren. Od časa do časa pa so ga prijeli kakor nekakšni nervozni krči. Obsedel je popolnoma nemo, me gledal strmo v oči in očitno ni vedel, kje se nahaja. Branitelj dr. Prebeg: Na dan, ko je bil Jukić aretiran, je bilo v policijskem poslopiju zaposlenih nekaj zidarjev, ki niso samo videli, kako so Jukića zvezali z verigami na rokah in nogah, temveč tudi, kako strahovito so ga pretepali. Priča: O tem ne vem jaz nič!

Nato je bila zaslišana pisarniška pomočnica pri policiji **Mira Kostiša**, ki je izpovedala, da je Jukić pri zaslišanju na policiji na vsa stavljena vprašanja odgovarjal popolnoma mirno. Vendar pa je priča dobila vtisk, da je Jukić nor.

Priča redar **Ogač** je izpovedal, da je bil Jukić tedaj, ko so ga pripeljali na policijo, tako zelo razburjen, da so mu morali iz previdnosti zvezati roke in noge, in da je tudi sam butal z glavo ob zid. Pred.: Povejte na svojo čast in vest, ali so pretepali Jukića na policiji? Priča (izogiba se): Jaz o tem nič ne vem! Saj bi se mu morale poznati rane, če bi ga bili pretepali. Predsednik: Ali je bil Jukić miren? Priča: Da! Vse je sam izpovedal. Predsednik: Gospod priča, premislite dobro! Ali se je Jukić ponašal tako, da bi ga mogli smatrati za norca? Priča je nekoliko časa pomišljal in potem odgovoril: Ne!

Nadaljna priča jurist **Pavao Kurtović** je bil blagajnik odbora za izlet hrvatskega dijaštva v Belgrad in je bil dne 12. junija t. l. kot osumljenec aretiran. Izpovedal je, da je bil dalj časa interniran poleg Jukićeve celice. Videl je, kako je bil Jukić zvezan, in je slišal, kako so ga pretepali.

Priča redar **Vrba** je pripovedoval o vedenju Jukićevega v policijskem zaporu. Jukić je bil nekaj časa jako živahen, potem pa zopet popolnoma apatičen. Govoril je stvari brez vsake zveze.

Stražnik **Miklošič** je izpovedal, da je bil Jukić tedaj, ki so ga pripeljali v sodne zapore, jako slab. Govoril ni skoraj nič. Po cele ure je molče strmel predse in mrmral nerazumljive besede. Branitelj dr. Prebeg: Kako se je Jukić ponašal v zaporu? Priča: V začetku kakor kak divjak; bil je jako razburjen. Branitelj dr. Prebeg: Ali ste že kedaj videli tako tapcirano celico, kakor je Jukićevo? Priča:

V Zagrebu ne. Rekli pa so, da je potrebno, ker je nevarno, da bi se Jukić sam ne usmrtil.

Prihodnja priča, orožnik **Sertić**, je izpovedal, da je bil Jukić v zaporu prav dobre volje. Govoril je strašno veliko. Deklamiral je venomer razne pesmi in pripovedoval. Ko so začeli delati v celici slamnate tapete, je rekel: »V taki norišnici pa nisem bil še nikdar!«

Priča orožnik **Jurešič** je tudi potrdil, da je bil Jukić v zaporu popolnoma miren, napravil pa je na pričo vtisk, da je nor, in priča se ga je včasih skoraj bal. Gledal je kakor divja zver.

Kot nadaljna priča je bila potem zaslišana hčerka zadnje Jukićeve gospodične, gospodična **Zwergova**, ki je izpovedala, da se ji je zdel Jukić vedno abnormen in je govoril najrazličneje in najgorostasnejše stvari. Bil je tudi zelo hude jeze.

Dijak **Gostinčar**, rodом Slovenec, je izpovedal, da ga je Jukić nekikrat povabil s seboj na svojo svatbo. Gostinčar je šel z njim v nevestino hišo, a ko sta prišla v stanovanje, neveste ni bilo. Jukić je bil tedaj sam popolnoma osupel. Bil je sicer včasih strahovito razburjen. Ti abnormalni pojavi so se množili vedno bolj in bolj in so bili letos posebno močni. Tudi priči je pripovedoval Jukić, da mu je zrastle kost pod jezikom, a da je kost že skrtil. Priča je tisti dijak, ki je prvi deklamiral Jukićevo pesem »Zlotvor« in je bil zaradi tega aretiran. Branitelj dr. Popović: Kako ste mogli deklamirati to stvar? Priča: Bal sem se Jukića.

Psihijatrična izvestija.

Pri večerajšnji razpravi sta podala svoje mnenje o Jukiću psihijatrična izvedenca dr. Žirović in dr. Lang.

Zagovornik dr. Prebeg je zahteval, naj se konstatira, da-li je dr. Žirović zemaljski uradnik ali ne? — Nato je dr. Žirović podal svoje strokovno mnenje.

Poudarjal je, da je težko dognati mejo med normalnostjo in blaznostjo. Zato je tudi težko reči, kdo je duševno bolan. Nato je obširno govoril o Jukićevi rodbini in o Jukićevega življenju. Sestra njegova je že dve leti v blaznici. Je sifilitična in popolnoma degenerirana. Njegova teta in ded sta degenerirana. Oče je slaboumen in je na vest o Jukićevega atentatu pripomnil, kaj to, bo pač obešen. Tudi Jukićeva mati kaže znake degeneracije. Toda stara skušnja uči, da je lahko v rodbini, v kateri je pretežna večina duševno bolnih članov, tudi nekaj popolnoma zdravih.

To je morda slučaj tudi v Jukićevi rodbini.

Jukića so vojaški zdravniki opazovali 52 dni in so prišli do rezultata: »Reizbare Schwäche des Nervensystems.« Ti zdravniki pa niso vedeli drugega, kakor da je degenerirana Jukićeva teta. Jukić je slične čuti kakor znani atentator Neguš. On je neke vrste paranoik, ki žive pod vtiskom blazne ideje, ki ne stoji v nobeni zvezi z realnostjo. Ti paranoiki so navadno egoisti. Jukić pa ni egoist, nasprotno on je fanatik, ki se navdušuje za patrijotske ideje o zedinjenju in osvoboditvi domovine. On je plemenit altruist, zato tudi ni izvedel atentata na Telovo, ker so se mu smilili navzoči otroci. Da je pri razpravi ekscediral, je povsem naravno. On ne priznava sodnije, smatrajoč jo za inkvizicijo, ter zahteva poroto.

Svedoki so o Jukiću mnogo govorili, povedali pa niso nič važnega. Vsi pa se strinjajo v tem, da je ekscentričen in umobolen. Toda iz teh izpovedi se ne more zaključiti, da bi bil v resnici duševno bolan. Paranoiki imajo halucinacije, česar pa pri Jukiću ni bilo opaziti.

Dr. Žirović je prišel končno do zaključka, da je Jukić **nevrastenik na hereditarni podlagi, da ni izključeno, da bi ne obotelo na umu. Vendar pa atentata ni storil v nezavednem stanju.**

Na vprašanje dr. Prebega, če je Jukić simulant, je dr. Žirović odgovoril, da ne.

Proti temu, da je predsednik dovolil podati strokovnjaško mnenje deželnemu uradniku o stvari, ki se tiče deželnega šefa je prijavil dr. Prebeg ničnostno pritožbo. V krogih zdravnikov je izzvalo strokovnjaško mnenje dr. Žirovića velike presenečenje, ker je bilo podano tako, ka-

kor da bi ga diktirala vlada. Pripomniti je, da je bil dr. Žirović pred 12 leti radi nesposobnosti iz službe odpuščen.

Potem je podal svoje mnenje izvedenec dr. Lang. V bistvu se njegovo mnenje strinja z onim dr. Žirovića. Tudi on pravi, da je Jukić storil atentat pri polni zavednosti.

Danes govorijo državni pravdnik in branitelji.

Mali oglasi.

Najmanjša pristojbina stane 60 vin. Ako je oglaš obsežnejši se računa za vsako besedo 3 vin. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Koliko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih za deželi (in celo v mestu) ni bilo na pozna, kar najje: se inserirajo. Škoda ni majhna.

Stavbišča za tri navadne hiše z malim vrtičem so na prodaj pod Kostanjevico pred tunelom. Cena prav zmerna. Poizvedbe v Goriški Tiskarni.

Fotografski vajenec sprejme se pod ugodnimi pogoji pri fotografu Jerkiću v Gorici.

Vino motno, zavreto se popravi. Seboj je prinesli mali uzorec. — Naslov pove naše upravnistvo.

Proda se
stara, dobrovpeljana

sodovičarska obrt

v Ljubljani v sredini mesta.

pod jako ugodnimi kupnimi pogoji. Natančneje se izve pri lastniku samem.

Naslov pove upravnistvo »Soče«.

Kdor hoče imeti pristno angleško blago za obleke, naj se obrne na krojaškega mojstra

Antona Krušič

Gorica

Corso Franc Josip št. 39
ali pa na Tržaški ulici št. 16.

Izdeluje se vsakovrstne obleke od najfinejše vrste do navadne, za vsaki stan in za vsak letni čas.

Uzoreci na razpolago.

Udlikovana pekarija in sladčičarna

Karol Draščik

v Gorici na Koru v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfinejšega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, odlikovane velikonočne pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali v originalnih butelkah. Priporoča se slavemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo.

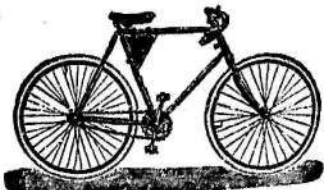
po jako zmernih cenah.

Kupujte samo dvokolesa »Alfena«, ki so najboljši francoski sistem in najtrpežnejše vrste bol-disi za navadno rabo ali za dirke.

Šivalni stroji **Original Victoria** so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šitkanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen.

Puške, samokrese, slamoreznice in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Čuk

GORICA, na Stolnem trgu št. 9. CORICA.

Anton Potatzky v Gorici

naslednik Jos. Terpin.

na sredi mesta št. 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najboljeje kupevališče strahobškega in dravnega blaga ter tkanin, projo in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike. Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šovljarije.

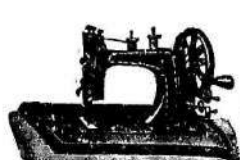
Svotinjice. — Rožni veneli. — Mašne knjžnice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detolje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 85-8

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električno gonilno silo ter emajiranje dvokoles na plin.

Kolesarjem v korist! Kdor hoče staro dvokolo obnoviti, naj ga takoj pošlje emajlirati stane K 6-, v različnih barvah K 8-

Pri

Batje-l-u

Gorica

Stolna ulica 2-4.

Prodaja tudi na obroki.

Ceniki poštnine prosti.

Velika izbira že rabljenih dvokoles in vsakovrstnih strojev.

Lekarna Cristofolletti

v Gorici.

ŽELODČNE KAPLJICE

z znamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice vredijo redno prebavljanje, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. Okrepé pokvarjeni želodec, storé, da zgine v kratkem času omotica in životna lenost (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek raji je.

Cena steklenici 60 vin.

Cristofollettijska pijača iz kine

in železa, najboljši pripomoček pri

zdravljenju s trsknim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vin.